

FÒRUM DIÀLEGS

Els Diàlegs del Fòrum són la pedra angular per incitar a la reflexió, i per constituir-se en una plataforma de trobada de la societat civil internacional, on s'han donat cita des d'estadistes, acadèmics i representants de la societat civil, procedents de tot el món, fins a estudiants, activistes, militants de les diferents organitzacions i ciutadans i ciutadanes en general.

Una cita per dialogar de manera oberta i interactiva sobre les grans qüestions que afecten el món d'avui. D'aquesta manera, el Fòrum ha fet possible que diferents agents i punts de vista es trobin per entendre's mútuament, construir espais comuns i definir aquelles estratègies que hauran d'integrar-se a les agendes nacionals i internacionals.

La capacitat de convocatòria i repercussió de les diferents trobades confirma que ara, a principis del segle XXI, subsisteix la necessitat de construir plataformes de diàleg. La voluntat, moltes vegades expressada, de construir un espai que d'alguna manera integrés alhora les veus dels Fòrums de Davos i Porto Alegre, ha tingut una bona acollida per part dels participants de tots dos fòrums.

Els Diàlegs han constatat d'un conjunt de quaranta-nou Diàlegs i quatre Seminaris de caràcter internacional, en total cinquanta-tres, que han tingut lloc als espais emblemàtics del Recinte: l'Edifici Fòrum i el Centre Internacional de Convencions de Barcelona (CCIB).

Des de la cultura del saber escoltar i qüestionar l'obvi, en els Diàlegs s'han escoltat diferents veus, s'han obert noves perspectives, i s'han replantejat i valorat altres posicions i conviccions. Tot plegat, en un entorn intergeneracional, centrat a aprendre a dialogar sense l'obligació d'haver d'obtenir a curt termini un acord o compromís forçat.

Un dels objectius primordials va ser aconseguir la implicació del major nombre possible d'institucions i persones(1). Es van posar en marxa diverses fórmules per aconseguir una opció de participació a l'abast del màxim nombre d'entitats i ciutadans i ciutadanes. Fins a seixanta-sis entitats, tant locals com nacionals i internacionals, han format part de les Secretaries Tècniques en qualitat de coorganitzadores dels Diàlegs.

A més d'aquesta participació com a coorganitzadores, el nombre d'entitats que han col·laborat en els Diàlegs se situa al voltant del miler (2), bé formant part del Comitè de Programa, bé participant a les Files 0, Exposicions, etc.

La voluntat de l'organització per fer accessibles els Diàlegs al màxim nombre de persones s'ha traduït en les diferents opcions per seguir-los. A més de la manera presencial, a través de la inscripció i pagament com a participant, es va habilitar el mecanisme d'inscripció a les Files N, donant la possibilitat d'assistir gratuïtament a les gairebé mil entitats que han col·laborat amb el Fòrum. També es va brindar als visitants del Recinte la possibilitat d'accedir als Diàlegs de manera gratuïta.

Per facilitar el seguiment del Fòrum a distància, es va posar en marxa el Canal Diàlegs amb vuit hores de retransmissió i, gràcies a l'acord signat amb ATEI (Associació de Televisió Educativa Iberoamericana), es va aconseguir que més de dues-centes universitats llatinoamericanes oferissin imatges en directe o diferit dels Diàlegs diàriament a través del senyal permanent. La sala del Recinte, deu biblioteques de Barcelona i alguns municipis catalans, van habilitar sales per seguir en directe els Diàlegs a través de la televisió, en un servei gratuït i obert a tots els públics.

L'eficàcia de la xarxa s'ha aprofitat en la seva versió Internet I, amb vuit hores diàries de retransmissió. De fet, el seguiment dels Diàlegs s'ha obert literalment a tot el món. També, s'ha habilitat la Fila 0 a Internet que ha recollit i transmès a la taula de debat les preguntes dels internautes aprofitant, a més, la potència d'Internet II per donar accés a unes dues mil universitats i entitats de tot el món.

Amb l'objectiu d'aconseguir la interacció dels Diàlegs i el gran públic, es va habilitar al Recinte un espai amb una activitat diària, titulada Les 141 Preguntes, on a partir d'una pregunta inicial, determinats ponents i participants a les sessions dialogaven directament amb el públic.

CONTINGUTS

Els Diàlegs han estat una sèrie de trobades entre persones de molt diferents disciplines i procedències, en els quals s'han debatut i analitzat les principals qüestions que afecten el món d'avui. Durant la celebració del Diàlegs s'han produït importants

contribucions i el Fòrum ha actuat de catalitzador o impulsor de diferents iniciatives i propostes de la societat civil.

Els Diàlegs del Fòrum han confirmat l'existència d'un ampli acord entre els actors sobre quins són els temes centrals que afecten l'agenda del segle XXI. Una lectura de les principals aportacions demostra que la majoria de les temàtiques exposades, de la mateixa manera que les aportacions dels participants, van en una direcció coincident: les solucions existeixen, el problema rau en la manera de com s'han d'implementar.

A continuació, a manera de resum, s'han seleccionat algunes de les contribucions que han realitzat els diferents participants en els Diàlegs del Fòrum, per visualitzar els que, ara per ara, segueixen sent els reptes i les problemàtiques que té plantejat el món a principis del segle XXI.

- **Ampliació i respecte dels Drets Humans**

Més de mig segle després de la creació de la Declaració Universal dels Drets Humans, la immensa majoria de les veus presents en el Fòrum han denunciat que la seva implementació real continua sent un tema no resolt i inajornable per millorar les condicions de vida de la majoria dels habitants del planeta. D'una banda, el nou context global i els importants canvis esdevinguts en el món des de 1948 exigeixen una relectura de la Declaració per anar incorporant els denominats drets emergents, com són els drets socials, econòmics i culturals, alguns dels quals inclouen a més noves reclamacions com el reconeixement del dret d'accés universal a l'aigua. D'altra banda, moltes veus apunten a la doble moral existent en molts dels països promotors dels Drets Humans els quals, mentre a casa seva parlen de tolerància zero, recolzen i defensen règims on aquests drets no hi són presents. Existeix el consens de que bona part del problema és la falta de voluntat política i d'instruments d'implementació. En aquest sentit, i d'acord al que s'exposa en el diàleg *Justícia Internacional*, garantir l'aplicació efectiva dels actuals Drets Humans requereix, entre d'altres coses, de l'impuls i la legitimació de mecanismes de justícia internacional.

- **L'Educació: clau per a un desenvolupament integral**

L'educació segueix sent, per a la immensa majoria dels actors presents en el Fòrum, la principal eina per al desenvolupament individual i col·lectiu.

L'educació és l'instrument clau que promou la igualtat, possibilita un millor coneixement i respecte per l'Altre i garanteix la comprensió i la implicació en valors com la democràcia, la defensa del medi ambient, la pau i la justícia. A més de seguir universalitzant-se, l'educació ha d'adaptar-se activament per incorporar les noves realitats socials, culturals i científiques d'un entorn cada vegada més interdisciplinari que, a més de canviar acceleradament, està dominat per la tecnologia i els mitjans de comunicació. Molts han assenyalat que la consolidació de una societat basada en la informació i el coneixement requereix un esforç addicional de formació contínua, fent necessària la revisió dels paràmetres d'una formació anacrònica, estàtica, «per a tota la vida». D'altra banda, la incorporació progressiva de la dona al treball, els canvis en l'estructura familiar o la qüestió del laïcisme i del multiculturalisme plantegen múltiples preguntes sobre l'educació que serà urgent respondre en els propers anys.

- **Diversitat Cultural en un món global**

La Diversitat Cultural és un patrimoni de la humanitat, que requereix ser valorat i protegit a través d'una Convenció Mundial en la que ja treballen diferents gestors convocats per la UNESCO per al 2005. Els Diàlegs del Fòrum han parlat abastament dels temes que formaran part d'aquesta Convenció. Per Barcelona han passat les principals personalitats que determinen la redacció de l'esmentat document. Com es va assenyalar en diversos blocs (*Diversitat Cultural i Mitjans de Comunicació, Globalització i Desenvolupament* o *El paper de l'Educació en la Cultura i el Desenvolupament*), el respecte a l'Altre, el reconeixement de la multiplicitat d'identitats i de la riquesa de la diversitat lingüística són aspectes fonamentals per gestionar la relació local-global. A més, es constata que davant la pressió homogeneïtzadora de la globalització, les identitats particulars rebroten amb força. En aquest context, el paper de la cultura en el desenvolupament, amb la incorporació d'indicadors a l'Índex de Desenvolupament Humà, la discussió sobre els Drets Culturals, o l'aprovació d'una Agenda 21 de la Cultura per a les ciutats, són aportacions importants dels Diàlegs del Fòrum a l'agenda internacional.

- **Reforma dels organismes internacionals i integració de la societat civil**

En el context de la globalització gran part dels ponents que han parlat en el Fòrum assenyalen que cal reformar i actualitzar els organismes internacionals

heretats del segle XX, dotant-los de noves eines que els permetin respondre als desafiaments i problemàtiques del nou escenari mundial. Això, que s'ha convertit en un lloc comú en els últims anys, s'ha posat una vegada més en evidència durant el Fòrum de Barcelona, on diverses veus han insistit en la urgència d'emprendre aquesta reforma. Els Diàlegs han confirmat que la societat civil organitzada adquireix cada vegada més protagonisme en la defensa dels valors universals, i s'ha transformat ja en interlocutor imprescindible davant de les administracions públiques, les quals han de reconèixer-la com un actor destacat a l'escenari actual, actuant també en ocasions com a contrapès dels poders transnacionals emergents.

- **La immigració com a repte del desenvolupament global**

Les immigracions constitueixen una de les cares més visibles de la globalització i de les tensions econòmiques i socials que hi coexisteixen. És un fenomen global que com a tal ha de gestionar-se en l'àmbit mundial, d'acord amb els principis de defensa dels drets humans, i tractant-los no com un problema, sinó com un procés inherent a la història de la humanitat. Com es va veure al diàleg *Moviments Humans i Immigració*, aquesta qüestió té també una dimensió local en la seva manifestació i una dimensió personal en les seves conseqüències, i com a tal ha de ser doblement gestionada. El reconeixement del seu paper principal com a motor de desenvolupament i factor de reequilibri social implica el desafiament de reinventar les polítiques dels països receptors, les quals no han de reduir-se a un pur control policial i de fronteres, sinó a una vertadera política d'integració i de cohesió social. El diàleg amb els països emissors és també imprescindible per transformar el fenomen de la immigració en un factor de desenvolupament local i regional per tal que comporti efectes positius per al lloc d'origen.

- **Aplicació efectiva de la igualtat de gènere**

Si bé al llarg de les últimes dècades s'han produït avenços en la denúncia de les injustícies i en l'aplicació dels drets de les dones, la persistència en molts llocs de la discriminació i l'asimetria obliga a mantenir-se vigilants, a continuar lluitant per la igualtat i a repensar unes relacions de gènere que assegurin la participació plena en la vida pública. Tal com va reivindicar el diàleg *Viure i Conviure. Fòrum Mundial de les Dones*, és necessari aprofundir en la definició i

la implementació de polítiques que fomentin la igualtat de drets i d'oportunitats entre ambdós gèneres.

- **Reforma del model de cooperació internacional de salut**

Malgrat que en les últimes dècades s'han produït avenços considerables en els indicadors de salut a nivell global, aquestes millores han afavorit preferentment als segments més rics de la població i no sempre han estat un factor de desenvolupament local. Tal com es va posar de manifest en el diàleg *Salut i Desenvolupament: els reptes del segle XXI*, cal un canvi profund en el model de cooperació internacional imperant cap als països en desenvolupament, substituint-lo per un en que siguin els propis països beneficiaris els que defineixin les seves polítiques sanitàries, a més de comptar amb sòlids sistemes de salut pública, que tinguin els recursos necessaris i que responguin a les necessitats i particularitats de cada país. Això és ampliable a les altres àrees de la política de cooperació al desenvolupament, com l'educació i la cultura.

- **La ciutat com a escenari de la globalització**

La ciutat, lloc de residència de la majoria de la població mundial, és l'escenari on alguns dels efectes més negatius de la globalització es fan patents: exclusió, desigualtat, migracions, precarietat, conflicte, etc., però és l'espai on es defineixen les oportunitats de futur i de progrés. Per afrontar aquests reptes, s'ha de reconèixer el paper fonamental que les ciutats poden jugar en el desenvolupament d'un món més just, dotant-les de la rellevància que requereixen en termes d'autogovern, de recursos, de poder i de veu internacional. La ciutat és l'espai de l'acció col·lectiva i de la innovació social, on la manifestació del conflicte, de les diferències, de les proximitats i de la cooperació amb l'altre constitueixen la dimensió més pròxima de l'exercici dels valors de la convivència i de la democràcia.

- **Llibertat d'expressió: clau per a la defensa de les llibertats i els Drets Humans**

Els mitjans de comunicació viuen un procés de concentració i globalització. Aquest fet pot facilitar que més persones en més llocs del món estiguin més i millor informades. No obstant això, com es va assenyalar en el bloc de Diàlegs *Diversitat cultural i mitjans de comunicació* també pot suposar una amenaça

per a la pluralitat, la diversitat i la veracitat dels missatges. La reivindicació de la independència i responsabilitat dels mitjans de comunicació ha de ser una prioritat fonamental, perquè aquestes condicions són indispensables per a la defensa de la llibertat i els drets humans. La regulació del sector audiovisual ha de contribuir també a aquest propòsit, assegurant la pluralitat i l'accés a la diversitat cultural.

- **El diàleg interreligiós: instrument per a la pau**

Les religions i l'espiritualitat poden arribar a ser punts de trobada i entesa entre les persones, i no necessàriament un element que divideixi i generi conflictes entre elles. Els participants al *Parlament de les Religions*, van evidenciar que resulta fonamental el coneixement i el respecte per l'Altre, evitar fomentar els estereotips de les diferents creences. El diàleg interreligiós pot ser l'instrument més útil i eficaç per evitar la "demonització" o les derives fonamentalistes.

- **Europa com a alternativa multilateral**

El context actual està marcat per polítiques internacionals unilaterals imposades per la força i en ocasions al marge dels organismes internacionals. Enfront de la lògica del unilateralisme, els *Premis Carlemany*, reunits en el Fòrum, van afirmar que Europa representa un model alternatiu basat en el multilateralisme, que aposta pel diàleg com a via de resolució de conflictes i per un model de relacions internacionals que tingui com a objectiu un desenvolupament humà més just i equilibrat.

- **El coneixement com a factor determinant per al desenvolupament**

La Societat de la Informació ha situat el coneixement com a factor determinant del desenvolupament dels individus, de les organitzacions i dels països. En aquest context les noves tecnologies de la informació i la comunicació ocupen un paper fonamental perquè apropen el coneixement a les persones. No obstant, aquestes tecnologies també poden suposar un major risc d'estratificació i segregació social, que es pot veure incrementada per la denominada fractura digital. Per això resulta fonamental garantir un accés generalitzat i equitatiu a aquestes tecnologies i l'educació interdisciplinària necessària per al desenvolupament de totes les seves potencialitats.

- **La creixent exigència de responsabilitat social a les empreses**

El nou escenari global ha provocat que la societat civil modifiqui la seva percepció pel que fa a les responsabilitats que són competència dels estats. El Diàleg *El Paper de l'Empresa en el Segle XX*, va concloure que aspectes com el deteriorament del medi ambient, els drets laborals i el comerç just entre d'altres són qüestions que davant els ulls de l'opinió pública no només són responsabilitat dels estats, sinó també de les grans corporacions i empreses. D'una banda els consumidors comencen a prendre una actitud crítica com a tals, posant més atenció a les característiques de les corporacions que es troben darrere dels productes i serveis. D'altra banda les empreses han comprès de manera creixent la necessitat d'involucrar-se en les grans problemàtiques que afecten el món, transformant-se en agents actius de canvi social.

- **Necessitat d'un nou model energètic i de gestió de l'aigua**

L'actual model energètic basat en els hidrocarburs no és sostenible. Cal un nou model basat en la millora de l'ús i en la investigació de fonts d'energia renovable, així com un consum més eficient, especialment en els entorns urbans. D'altra banda i com es va assenyalar en el diàleg *L'aigua: vida i seguretat*, el problema de l'accés universal a l'aigua no és una qüestió de carestia, sinó de gestió dolenta d'aquest recurs vital per a les persones. Cal una nova cultura de l'aigua i de l'ús de les energies, per la qual cosa cal un rol actiu dels ciutadans com a agents de pressió i de canvi en el camí cap a la declaració de l'accés a l'aigua com un dret fonamental dels éssers humans.

- **La construcció de la pau: un procés constant**

El fort increment de les tensions entre llibertat i seguretat provocat per una declaració de "guerra contra el terrorisme" fortament ideologitzada ha polaritzat les posicions i provocat un intens debat internacional. La difícil gestió de la inseguretat i la violència ha posat de manifest la necessitat d'aprofundir en els mecanismes de control eficaç en un context de militarització i comerç d'armes. D'altra banda, la resolució dels conflictes i els processos de reconciliació incorporen metodologies de mediació i de diàleg que es demostren eficients, tant per als macro conflictes armats com per als micro conflictes de la vida quotidiana dels ciutadans. Sovint, la construcció de la pau passa moltes vegades per la recuperació de la memòria alhora que reclama una gestió

posterior al conflicte sostinguda en el temps, capaç de consolidar la convivència. En aquest context, una millora de la convenció del refugiat es fa necessària.